

Юрій GERЯК

здобувач освітньо-професійної програми

«Менеджмент закладів охорони здоров'я» ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ТНЕУ Жанна КРИСЬКО

ЕТИЧНІ ВІДНОСИНИ В ЗАКЛАДІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

На результати діяльності закладу охорони здоров'я напряму впливає рівень професійних, ділових та морально-етичних якостей медпрацівника. Як відомо, медицина є унікальною професією, коли як медичний працівник, так і пацієнт підпадають під взаємний психологічний вплив [3]. Тому, якісною медичну допомогу можна вважати за умови правильно побудованої взаємодії сторін. Зауважимо, що досягнення сучасної медицини набули глобального значення, оскільки її проблеми охоплюють важливі сторони матеріального й духовного життя сьогодення. Низка питань, які традиційно вважалися суто медичними, уже вийшли за межі охорони здоров'я [4]. Тому розвиток медицини і суміжних наук спонукає виникненню нових етичних проблем перед медиками, зокрема, репродуктивні технології, аборти, евтаназія, використання стовбурових клітин. Ось чому етичні проблеми медицини з точки зору нових методик знаходяться на глобальному рівні, а на рівні спілкування «пацієнт – лікар» із застосуванням уже апробованих методик.

Проведений аналіз літературних джерел дозволив виявити, що науковцями запропоновано у практиці медичних професій розглядати переплетіння різних підходів через поєднання певних сфер. Так, довкола внутрішньої сфери, котра розглядається як сфера професійного уміння, формуються усі інші. Медичний працівник повинен володіти адекватною технічною обізнаністю з питань терапії, діагностики, профілактики, реабілітації. Він має володіти вмінням налагоджувати зв'язок із пацієнтом та якщо це необхідно і з його родичами. Зауважимо, що навіть підготовлений медичний працівник не завжди зможе досягнути бажаний результат, бо може бракувати додаткової інтерперсональної комунікації між ним і пацієнтом. Оточує технічно професійну сферу, котра вміщує правила поведінки, принципи, межі медичного догляду, що є передбаченими і обґрунтованими законами. Сфера деонтологічних наук включає дві попередні. Вона вміщує екстра юридичні норми, котрі включені в деонтологічні професійні кодекси, як національні так і міжнародні. Зазначимо, що такі норми регламентують як відносини між медичним працівником і пацієнтом так і між самими ж медичними працівниками.

Етичні принципи представлені в четвертій сфері. Вона є найбільша по обсягу і вміщує попередньо окреслені: медичний працівник має посилатися як

на екстра юридичні норми, так і на закони. Хоча, насамперед, він повинен опиратися на етичні цінності. У певних випадках медичний працівник може ставити під сумнів постулати, котрі диктуються законами і деонтологією, за умови що вони можуть суперечити етичним принципам.

Зауважимо, що ще в давнину було зроблено спробу визначити етичні принципи медицини. Одним із відомих прикладів є клятва Гіппократа. В XI столітті Абу Алі аль-Хусейн ібн Абдаллах ібн Сіна, латинізовано – Авіценна, представив етичний кодекс у своїй енциклопедії «Канон лікарської науки», в якому «... вимагав від лікаря відповідально виконувати професійні обов'язки, і також значно приділяти увагу спілкуванню, бо, як відомо, слово лікаря лікує. Не бажаноу грубій формі звертатися до хворого, засмучувати або його турбувати. Хворого треба підбадьорювати, створювати сприятливу атмосферу, усувати причини страху» [1].

Сучасні науковці С. С. Гуревич і А. І. Смольняков [2] виокремили такі основні етичні принципи медичної професії (рис. 1):

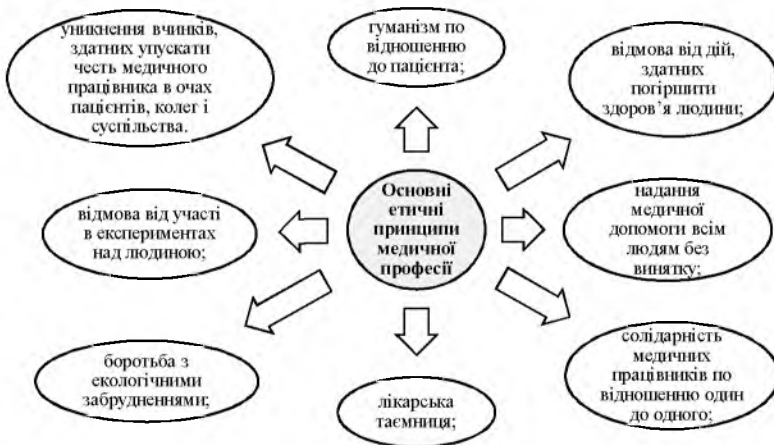

Рис. 1. Основні етичні принципи медичної професії

Примітка. Побудовано автором на основі [2].

Зазначимо, що основоположними етичними принципами медичної професії сучасності є принцип виконання обов'язків та чесності, котрий передбачає, що медпрацівник, по-перше, не може відмовити людині в медичній допомозі під будь-яким приводом, по-друге, в тому, що діяльність медпрацівника спрямована не на досягнення матеріальної вигоди, а на вигоду пацієнта, задоволення суспільних потреб.

Отже, етичні принципи є дуже важливими в професійній діяльності

медичних працівників, що було помічено в давнину. У кожному конкретному випадку медичному працівнику доводиться застосовувати всі свої знання, навички, а часом і моральне чуття, щоб знайти правильний підхід до людини. Тому медики повинні добре знати етичні принципи і правила, застосовувати їх у своїй практиці, орально вдосконалюватися, стежити за розвитком деонтології в світлі появи нових біомедичних технологій.

Використані джерела

1. Авіценна. Біографія. URL: <http://www.ukrcenter.com/Література/58680/Авіценна/Біографія>. (дата звернення: 20.03.2020).
2. Гуревич С. С., Смольняков А. І. Лікарська етика. Київ: Здоров'я. 96 с.
3. Крисько Ж. Л. Медична етика і соціальні проблеми системи охорони здоров'я. *Модернізація менеджменту системи охорони здоров'я в умовах проведення медичної реформи*: матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Тернопіль – Кам'янець-Подільський, 12-13 грудня 2018 року). ТНЕУ. С. 173-176.
4. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: навчальний посібник / За заг. ред. А. П. Алексєнко, В. М. Лісового. Харків: Колегіум, 2010. 340 с.

Ольга ГОЛУБ

здобувачка освітньо-професійної програми

«Управління персоналом» ТНЕУ

Науковий керівник – к. г. н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ТНЕУ Зоряна ПУШКАР

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Основним активом будь-якої організації є персонал. Саме це обумовлює той факт, що управління персоналом стає основою управління організацією в цілому. Все більшої уваги привертають соціально-психологічні аспекти управління, які дозволяють компенсувати недоліки економічних і адміністративних методів. Це обумовлено тим, що співробітників не можна активізувати виключно адміністративними й економічними методами. Тому для отримання бажаних результатів діяльності керівнику доцільно враховувати соціально-психологічні особливості взаємовідносин у колективі.

В умовах високої емоційної напруженості керівник змушений використовувати більшою мірою соціально-психологічні інструменти впливу на їх поведінку, створювати особливий емоційний клімат, який сприяє консолідації їх зусиль. Проте український сучасний менеджмент здебільшого застосовує лише економічні та адміністративні методи управління, не беручи